

دانشگاه کردستان
University of Kurdistan
زانکۆی کوردستان

همایش ملی مدیریت کسب و کار در شرایط بحران و عدم اطمینان

بررسی شاخص های حکمرانی خوب شهری در مراحل چهارگانه مدیریت حوادث شهر ها (مطالعه موردی: شهر تهران)

امیر محمد معصوم پرست

Amir1400 parast@gmail.com

چکیده

هدف از تحقیق حاضر بررسی شاخص های حکمرانی خوب شهری در مراحل چهارگانه مدیریت حوادث شهرها (مطالعه موردی: شهر تهران) بوده است. تحقیق حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به صورت توصیفی-تحلیلی می باشد. جامعه آماری در این تحقیق کلیه مدیران و افراد متخصص در زمینه حکمروایی خوب شهری و مدیریت بحران در شهر تهران بودند. حجم نمونه در این تحقیق به دلیل در دسترس نبودن و پراکنده بودن جامعه آماری تعداد ۱۵۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. بر اساس نوع متغیر از آزمون پیروسون و برای تاثیر هر متغیر از تحلیل عاملی استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد بین مشارکت پذیری مردم، مسئولیت پذیری، توافق جمعی و قانون مندی با تحقق مراحل چهارگانه در مدیریت بحران رابطه معنی داری مشاهده شد. همچنین بین اثربخشی، عدالت، پاسخگویی و شفافیت در اجرای مناسب مراحل چهارگانه مدیریت بحران رابطه معنی داری وجود دارد. کلمات کلیدی: حکمرانی خوب شهری، مدیریت حوادث غیرمترقبه، بحران، شهر تهران

۳- یافته ها

فرضیه اول: بین مشارکت پذیری مردم، مسئولیت پذیری، توافق جمعی و قانون مندی با تحقق مراحل چهارگانه در مدیریت بحران رابطه معنی داری وجود دارد. کاهش اثرات فاجعه با مشارکت رابطه معنی دار و مستقیم دارد. یعنی با افزایش کاهش اثرات فاجعه، مشارکت افزایش می یابد. آمادگی با مشارکت رابطه معنی دار و مستقیم دارد. یعنی با افزایش آمادگی، مشارکت افزایش می یابد. آمادگی با قانونمندی رابطه معنی دار و مستقیم دارد. یعنی با افزایش آمادگی، قانونمندی افزایش می یابد. آمادگی با توافق جمعی رابطه معنی دار و مستقیم دارد. یعنی با افزایش آمادگی، توافق جمعی افزایش می یابد.

فرضیه اول: بین مشارکت پذیری مردم، مسئولیت پذیری، توافق جمعی و قانون مندی با تحقق مراحل چهارگانه در مدیریت بحران رابطه معنی داری وجود دارد. کاهش اثرات فاجعه با مشارکت رابطه معنی دار و مستقیم دارد. یعنی با افزایش کاهش اثرات فاجعه، مشارکت افزایش می یابد. آمادگی با افزایش می یابد.

کاهش اثرات فاجعه با پذیرش و پاسخگویی رابطه معنی دار و مستقیم دارد. یعنی با افزایش کاهش اثرات فاجعه، پذیرش و پاسخگویی افزایش می یابد.

۱- مقدمه

امروزه در دنیا پذیرفته شده است که توسعه پایدار شهرها در صورتی تحقق می یابد که اهداف مردم سالاری، برابری در خدمات رسانی و حفظ محیط زیست با شکل گیری مدیریت واحد شهری و با رعایت اصول علوم روز شهرسازی، ترافیک شهری و تقسیم عادلانه منابع و درآمد شهری توأمان دنبال شود. با توجه به اینکه شهرها بعنوان نیروی محرک رشد اقتصادی و نیز کانون کار و فعالیت و موقعیت های اجتماعی عموم کشورهای جهان محسوب می شوند، در وضعیت موجود شهرنشینی چند سطحی، مدیریت شهری بایستی دارای مولفه هایی چون شفافیت، پاسخگویی، مشارکت طلبی، قانون مداری، کارآمدی و اجماع گرایی باشد تا از تمام شرایط افزاینده شهرنشینی بهره گیرد (تقوایی و تاجدار، ۱۳۹۸: ۴۶). ناکامی های اخیر در مدیریت حوادث غیرمترقبه در شهرهای ایران، نداشتن برنامه خاص در مراحل چهارگانه مدیریت بحران، بی توجهی به سرمایه اجتماعی و نقش مشارکت مردم و ... به نقش حاکم خوب شهری در مراحل چهارگانه بحران از چالش های اصلی نظام شهری ایران محسوب می شود. بنابراین پیشگیری و بازسازی خسارت ها در کوتاه مدت، بلند مدت، بلند مدت و کاهش اثر فاجعه نیز جزء مهارت های استراتژیک هستند و شامل برنامه ریزی، تنظیم طرح های سیاسی و اجرای آن به منظور کاهش خطر و محدود ساختن دامنه خسارت های فاجعه احتمالی (در آینده) است.

۴- نتیجه گیری

حکمرانی خوب شهری عاملی پیوند دهنده میان اصول و ارزش های حاکمیتی و رویکردهای نوین و انطباقی سازماندهی به حساب می آید و با بهره گیری از مفاهیم مشارکت، قانون مداری، شفاف سازی، انعطاف پذیری، وفاق محوری، عدالت، کارآمدی و پاسخگویی، زمینه توسعه پایدار را فراهم می آورد. با این تفاوت که تنها، مقوله پایداری در این مفهوم، مورد تمرکز نبوده و زنده نگه داشتن یک شهر هدف اصلی خواهد بود. بدین منظور حکمرانی خوب شهری با تأکید بر شهروند مداری، به راهبردی تعاملی میان افراد، نهادها و بخشهای خصوصی و عمومی می پردازد و در این میان شهرداران، به عنوان رئیس اصلی اجرایی شهر، با توجه به مشارکت اعضای شبکه، ایفای نقش می نمایند. بنابراین شهرداران با ورود به سه حوزه هماهنگی، هدایت کنندگی و انسجام بخشی، زمینه تحقق اهداف حکمرانی خوب شهری را مهیا می سازند که این مهم یکی از لوازم دستیابی به توسعه پایدار، جامعه مدنی، کیفیت زندگی شهری محسوب می شود. به همین جهت در این گزارش سعی بر آن شده است تا با بیان تفاوت های میان مفاهیم و کارکردهای هر مفهوم، به پیاده سازی حکمرانی خوب شهری به عنوان یک ضرورت پرداخته شود. با پیش فرض دانستن این الزام در کسب مزیت در حوزه اداره امور، با د حکمرانی و شیوه های اجرایی آن بازسازی شوند و برای رسیدن به بازسازی و پیاده سازی حکمرانی خوب شهری، فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی و ابزارهای مورد استفاده آن بواسطه قابلیت های این نوع از فناوریها، در این راه می تواند بسیار مفید و اثربخش باشند.

۲- روش کار

این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و به صورت توصیفی-تحلیلی است. همچنین پژوهش حاضر بر مبنای نوع داده های گردآوری شده نیز از نوع میدانی می باشد که در این راستا پرسشنامه هایی برای دریافت نظرات فعالان در عرصه حکمروایی خوب شهری و مدیریت بحران استفاده می شود. جامعه آماری در این تحقیق کلیه مدیران و افراد متخصص در زمینه حکمروایی خوب شهری و مدیریت بحران (۲۵۰ نفر) در شهر تهران می باشند. نمونه آماری مورد مطالعه در این تحقیق مدیران و افراد متخصص در زمینه مدیریت بحران و حکمروایی خوب شهری در شهر تهران می باشد. حجم نمونه در این تحقیق به دلیل در دسترس نبودن و پراکنده بودن جامعه آماری تعداد ۱۵۲ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. با توجه به اینکه تحقیق حاضر یک تحقیق میدانی است لذا برای جمع آوری اطلاعات از روش های زیر استفاده می شود: روش کتابخانه ای: بسیاری از مفاهیم و اطلاعات استفاده شده در این تحقیق از مطالعه کتاب ها و مقالات تخصصی و پایان نامه های مشابه با موضوع تحقیق به دست خواهد آمد. همچنین محقق برای جمع آوری اطلاعات از سایت های اینترنتی و مقالات و کتاب های فارسی و لاتین موجود در آنها نیز استفاده می کند. روش میدانی: در این تحقیق برای جمع آوری اطلاعات میدانی از تکنیک پرسشنامه استفاده می شود. ابزار گردآوری اطلاعات در این تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده می شود. در این تحقیق از دو نوع آمار استفاده می شود: الف) آمار توصیفی: برای طبقه بندی، خلاصه کردن، شناخت ویژگی های جمعیت شناختی و ... از آمار توصیفی استفاده می شود. ب) براساس نوع متغیر از آزمون پیروسون استفاده می شود و برای تاثیر هر متغیر از تحلیل عاملی استفاده شود.

۵- منابع

برک پور، ناصر و ایرج اسدی (۱۳۹۸) مدیریت و حکمرانی شهری. تهران، دانشگاه هنر. معاونت پژوهشی.
پاداش حمید، جهانشاهی، بابک و علی صادقین (۱۳۹۶) مؤلفه ها و شاخص های حکمرانی شهری. فصلنامه جستارهای شهرسازی. شماره ۲۰-۱۹، بهار.
تقوایی، علی اکبر؛ تاجدار، رسول. (۱۳۹۸). درآمدی بر حکمروایی خوب شهری در رویکردی تحلیلی، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۳۳، ۴۵-۵۸.
شریفیان ثانی، مریم (۱۳۸۰). مشارکت شهروندی، حکمرانی شهری و مدیریت شهری؛ فصلنامه مدیریت شهری. شماره ۸. زمستان.
شریفیان ثانی، مریم (۱۳۹۰) سرمایه اجتماعی مفاهیم اصلی و چارچوب نظری. فصلنامه علمی پژوهشی مددکاری اجتماعی. شماره ۸. تهران: دانشگاه علوم بهزیستی.
کاظمیان، غلامرضا (۱۳۸۶) درآمدی بر الگوی حکمرانی شهری. فصلنامه جستارهای شهرسازی. شماره ۱۹-۲۰. بهار.
گرکز، یونس؛ گرکز، محمد. (۱۳۸۳). اصول مدیریت بحران در حوادث غیر مترقبه و بلایای طبیعی، یازدهمین کنفرانس دانشجویان عمران سراسر کشور، دانشگاه هرمزگان.
لاله پور، منیژه (۱۳۹۶) حکمرانی شهری و مدیریت شهری در کشورهای در حال توسعه. فصلنامه جستارهای شهرسازی. شماره ۱۹-۲۰. بهار.
هیوز، اونن. (۱۳۹۷). مدیریت دولتی نوین، ترجمه سهراب خلیلی شورینی و غلامرضا معمارزاده تهران، انتشارات مروارید.